

Examen VWO

2023

tijdvak 1
woensdag 24 mei
13.30 - 16.30 uur

bedrijfseconomie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Achter dit examen is een erratum opgenomen.

Achter het correctievoorschrift zijn twee aanvullingen op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 61 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

Johanna de Jongh is na de geboorte van haar dochter op het idee gekomen haarclipjes voor peuters te maken. Daarvoor wil ze zich, naast haar werk als logopediste, als eigenaar van een eenmanszaak Clip & Go inschrijven bij de Kamer van Koophandel. Daar krijgt ze het advies om een SWOT-analyse op te stellen om op die manier de kansen op succes van haar onderneming te vergroten. Ze heeft onderstaande kenmerken van haar bedrijf geformuleerd:

- a Clip & Go kan de haarclipjes goedkoper verkopen dan de concurrent, omdat Johanna vooralsnog genoeg neemt met een lagere winstmarge.
- b Clip & Go gaat op korte termijn ook (kinder)kappers benaderen om de Clip & Go producten op te nemen in het assortiment van de kapperszaken.
- c De bestellingen van klanten worden alleen via PostNL bezorgd.

Klanten van Clip & Go kunnen alleen online bestellingen plaatsen. Johanna verwacht na enkele maanden de prijzen van haar haarclipjes te kunnen verhogen. Ze blijft met haar haarclipjesprijzen wel onder die van de concurrent.

- 1p 1 Tot welk onderdeel van het ondernemingsplan wordt een SWOT-analyse gerekend?

Johanna heeft het “alleen online plaatsen van bestellingen” in de SWOT-analyse onder een bedreiging (Threat, T) geplaatst.

- 2p 2 Leg uit dat dit niet correct is en leg uit onder welk onderdeel van de SWOT-analyse dit wel geplaatst had moeten worden.

Johanna segmenteert de markt.

- 2p 3 Noem twee kenmerken van marktsegmentatie.

- 1p 4 Leg uit welk onderdeel van de marketingmix Clip & Go gebruikt bij het benaderen van (kinder)kappers (*zie b*).

- 2p 5 Welke vorm van prijspolitiek (*zie a*) paste Johanna direct na de oprichting van haar onderneming toe? Verklaar het antwoord door aan te geven wat het doel van de prijspolitiek is.

Ga verder op de volgende pagina.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 5.

Jaap de Waard en zijn dochter Ineke starten samen per 1 april 2022 de onderneming De Baddertobbe. De Baddertobbe verhuurt mobiele hottubs (verwarmde bubbelbaden voor buiten) inclusief aanhangwagen. Het was Ineke opgevallen dat vooral jongeren hiervoor veel belangstelling hebben en een mobiele hottub graag mee op vakantie willen nemen. De Baddertobbe waarvan Jaap en Ineke de eigenaren zijn, is geen rechtspersoon.

- 2p **6** Van welke ondernemingsvorm is er sprake bij de oprichting van de onderneming van Jaap en Ineke de Waard? Motiveer het antwoord met twee argumenten.

In informatiebron 1 staat een aantal randvoorwaarden die Jaap en Ineke stellen bij de oprichting van hun bedrijf. Bij het oprichten van hun onderneming is sprake van effectuation.

- 2p **7** Noem een fase uit informatiebron 1 die hoort bij effectuation. Motiveer tot welk kenmerk van effectuation deze randvoorwaarde hoort.

Om de investeringen van De Baddertobbe bij de oprichting – gedeeltelijk – te kunnen financieren, neemt Jaap op 31 maart 2022 € 30.000 van zijn groeispaarrekening op (*zie informatiebron 2*).

- 3p **8** Bereken het bedrag dat Jaap, na de opname van € 30.000 op 31 maart 2022, na bijschrijving van de interest, nog op de spaarrekening heeft staan (*zie formuleblad*).

Uit informatiebron 3 en 4 kunnen de kosten van de verhuuractiviteit worden bepaald. Deze kosten kunnen worden onderverdeeld in constante en variabele kosten. De hottubs worden alleen per week verhuurd.

- 6p **9** Toon met behulp van informatiebron 3 en 4 aan dat de verhuurprijs inclusief btw van een aanhanger met hottub € 166,38 per week is. *Vul hiervoor de uitwerkbijlage bij deze vraag volledig in.*

In informatiebron 5 worden de nacalculatorische gegevens verstrekt voor het berekenen van het gerealiseerde resultaat voor belasting over de periode 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023.

- 2p **10** Bereken het gerealiseerde resultaat voor belasting over de periode 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023. Geef aan of er sprake is van een voordelig of van een nadelig resultaat.

Jaap wil weten of zijn ingelegde vermogen in De Baddertobbe gedurende 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023 meer rendement heeft opgeleverd dan wanneer het bedrag op de spaarrekening was blijven staan.

Jaap berekent zijn vermogen per 31 maart 2023 en houdt daarbij rekening met:

- de toerekening aan Jaap van het resultaat van De Baddertobbe over de periode 1 april 2022 – 31 maart 2023. Het resultaat wordt gelijkmatig over het jaar verkregen en toegerekend naar rato van het ingebrachte vermogen.
- de betaling op 1 oktober 2023 van € 25.000 van de bankrekening van de onderneming voor de aankoop van een auto voor Jaap die hij voor privédoeleinden zal gebruiken.

2p **11** Bereken de omvang van het eigen vermogen van Jaap per 31 maart 2023.

Om zijn rendement te bepalen gaat Jaap als volgt te werk:

Hij bepaalt welk deel van het resultaat hem toekomt.

Daarna bepaalt hij op 1 april 2022 en op 31 maart 2023 het ongewogen rekenkundig gemiddelde van het vermogen dat hij geïnvesteerd heeft.

3p **12** Bereken voor Jaap het rendement op zijn gemiddeld geïnvesteerde vermogen.

1p **13** Leg uit of het door Jaap ingelegde vermogen in De Baddertobbe gedurende 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023 meer rendement heeft opgeleverd dan wanneer het bedrag op een spaarrekening was blijven staan.

Opgave 3

De overkoepelende organisatie Zorgverzekeraars Nederland onderhandelt namens een aantal leden, zorgverzekeraars zoals CZ, VGZ, Menzis, met de vakbonden over een collectieve arbeidsovereenkomst voor ruim 5.500 medewerkers in de zorg.

In de onderstaande tabel is een deel van de gemaakte cao-afspraken opgenomen.

Looptijd	Deze cao geldt van 1 oktober 2020 tot en met 30 september 2021.
Begrippen	<ul style="list-style-type: none"> – Maandsalaris: het bruto(maand)salaris zoals bedoeld in de salarisschalen – Medewerker: de persoon die in dienst is van de werkgever
Minimum-cao	De werkgever en de medewerker kunnen afspraken maken die voor de medewerker in gunstige zin afwijken van deze cao.
Arbeids-overeenkomst	De medewerker ontvangt voor of bij aanvang van zijn of haar dienstverband een schriftelijke bevestiging van zijn of haar individuele arbeidsovereenkomst met de werkgever.
Einde arbeids-overeenkomst	De arbeidsovereenkomst eindigt van rechtswege: <ul style="list-style-type: none"> – bij een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd: door het verstrijken van de tijd waarvoor de overeenkomst is aangegaan – bij het bereiken van de AOW-leeftijd De arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd kan onder bepaalde voorwaarden worden beëindigd door opzegging door de medewerker of de werkgever.
Arbeidsduur	De voltijdmedewerker werkt (gemiddeld) 34 uur per week. Wanneer sprake is van deeltijd, geldt het evenredigheidsbeginsel.
Werktijden	De werktijden worden vastgelegd in een rooster voor minimaal 4 weken. De werktijd per dag is maximaal 9 uur. Voor het vaststellen van roosters met werktijden voor 7:00 uur en na 21:00 uur en voor roosters in het weekend heeft de werkgever de instemming van de Ondernemingsraad nodig.
Functie-indeling	De beloning van de medewerker is gebaseerd op de zwaarte van de functie. De werkgever deelt de medewerker in bij de salarisschaal die bij de functie hoort.
Salaris-verhoging	De brutosalarissen van een fulltime-medewerker en de salarisschalen worden per 1 oktober 2020 verhoogd met 2,5%. Vanaf deze datum gelden de volgende maandsalarissen: Functiegroep Beginsalaris (bruto) 1 € 1.998 2 € 2.013 3 € 2.024

De vriendinnen Hanneke de Jonge en Margot Rutte zijn per 1 september 2020 in loondienst getreden in de functie van administratief medewerker bij twee verschillende zorgverzekeraars. Beide vrouwen hebben dezelfde opleiding en ervaring. Hanneke en Margot zijn bij aanvang van hun baan voor hun salaris ingedeeld in dezelfde functiegroep 3, administratief medewerker, met het daarbij behorende beginsalaris.

CZ heeft Hanneke een baan voor bepaalde tijd aangeboden voor 17 uur per week. VGZ heeft Margot een baan aangeboden voor onbepaalde tijd voor 24 uur per week. Beiden zijn bij aanvang van hun baan voor hun salaris ingedeeld in functiegroep 3, administratief medewerker met het daarbij behorende beginsalaris.

- 2p **14** Hoort de indeling van een werknemer in een functiegroep tot de collectieve arbeidsovereenkomst of tot de individuele arbeidsovereenkomst? Motiveer het antwoord.

Hanneke en Margot hebben verschillende arbeidsovereenkomsten. In tegenstelling tot Hanneke kreeg Margot een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.

- 2p **15** Noem twee bedrijfseconomische redenen voor de werkgever om een overeenkomst voor onbepaalde tijd aan te bieden in plaats van een overeenkomst voor bepaalde tijd.

De werkgever kan verschillende redenen aanvoeren voor het voortijdig beëindigen van een arbeidscontract voor onbepaalde tijd.

- 2p **16** Noem twee redenen voor een werkgever om een contract voor onbepaalde tijd voortijdig te beëindigen.

Het maandsalaris van Margot bedroeg in september 2020 € 1.480. Zij stelt dat dit hoger is dan wat in de cao is vermeld.

- 2p **17** Toon met een berekening aan dat Margot gelijk heeft met betrekking tot het salaris.

Opgave 4

De heer H. Vrieling heeft op aanraden van een beleggingsadviesbureau een gewoon aandeel Verdonk nv gekocht. In het aankoopadvies stond dat het aandeel op de beurs sterk is ondergewaardeerd.

Na publicatie van het jaarverslag over 2022 vraagt hij zich in januari 2023 af of hij er wel goed aan gedaan heeft om gewone aandelen Verdonk te kopen. Om deze vraag te beantwoorden, wil hij het behaalde rendement op zijn aandelen Verdonk bepalen. Hij gaat hierbij uit van het dividendvoorstel over 2022 van de directie. Hij gaat hierbij uit van de onderstaande gegevens.

debet	Balans Verdonk nv		credit
	per 31 december 2022 (bedragen in euro)		
Licenties	500.000	Geplaatst aandelenkapitaal	850.000
Gebouwen	1.200.000	Reserves	1.085.000
Inventaris	750.000	Resultaat 2022 na winstbelasting	50.000
Vorraden	1.075.000	3% Hypothecaire lening	680.000
Debiteuren	698.000	5% Onderhandse lening	800.000
		Crediteuren	680.000
		Bank	<u>78.000</u>
	<u>4.223.000</u>		4.223.000

Toelichting op de balans

Het geplaatste aandelenkapitaal van Verdonk is als volgt verdeeld:

- preferent aandelenkapitaal € 250.000
- gewoon aandelenkapitaal € 600.000

De nominale waarde van een preferent aandeel is € 100; die van een gewoon aandeel € 25.

Voorstel directie verdeling resultaat 2022

De directie stelt voor het resultaat over 2022 na winstbelasting als volgt te verdelen:

- Per preferent aandeel wordt € 8 cashdividend ter beschikking gesteld;
- Per gewoon aandeel wordt € 0,50 aan dividend ter beschikking gesteld. Hiervan wordt € 0,425 in de vorm van stockdividend en € 0,075 per aandeel in contanten ter beschikking gesteld;
- De rest wordt gereserveerd.

Overige gegevens

De heer Vrieling koopt op 1 januari 2022 een aandeel Verdonk voor € 28,75 op de beurs. Hij verkoopt dit aandeel op 31 december 2022 voor € 26,35. De dividendbelasting is 15%. De gemiddelde beurskoers wordt berekend op basis van het ongewogen gemiddelde.

- 2p **18** Bereken de toename van de reserves van Verdonk als gevolg van de verdeling van het resultaat van 2022.
- 2p **19** Bereken de verandering van het banksaldo van Verdonk door de betaling van het netto cashdividend en de totale dividendbelasting.
- 2p **20** Bereken het totale beleggersrendement van de heer Vrieling op de gewone aandelen Verdonk in 2022 op basis van de gemiddelde beurskoers over 2022 in ten minste één decimaal.

Op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt het voorstel van de directie om dividend beschikbaar te stellen goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

- 1p **21** Noem een andere bevoegdheid van de Algemene vergadering van Aandeelhouders dan het vaststellen van de hoogte van het dividend.

De liquiditeit op basis van de quick ratio van Verdonk is al laag en zal in 2023 nog verder dalen door het ter beschikking stellen van extra cashdividend. Op termijn kan dit zeer negatieve gevolgen hebben voor de aandeelhouders.

- 2p **22** Leg uit waarom de quick ratio van Verdonk daalt door het beschikbaar stellen van cash dividend. Betrek in het antwoord zowel de teller als de noemer.

Verdonk wil de liquiditeit op basis van de quick ratio op korte termijn verbeteren door het aantrekken van nieuw eigen vermogen door een openbare emissie van aandelen.

- 2p 23 Leg uit dat het aantrekken van nieuw eigen vermogen door een openbare aandelenemissie negatieve gevolgen kan hebben voor het toekomstige beleggersrendement van de aandeelhouders van gewone aandelen. Betrek in het antwoord zowel de teller als de noemer.

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 6 en 7.

Bente is enig kind van Saar en Kees. Na de scheiding van haar ouders is Bente opgegroeid bij haar moeder Saar en haar nieuwe partner Dawid. Dawid heeft twee dochters (Kira en Elsa) uit een eerdere relatie. Kees heeft na de scheiding geen nieuwe partner gevonden en geen andere kinderen gekregen.

In januari 2020 krijgt Bente een bericht dat haar vader Kees is overleden en dat een testament is opgemaakt waaruit blijkt dat de gehele erfenis naar een kerkelijke stichting gaat.

Het huis van Kees heeft een WOZ-waarde¹⁾ van € 167.500. De WOZ-waarde van een woning wordt als basis gebruikt bij erfbelasting. Het huis is vrij van hypotheek. Verder heeft Kees nog een spaarrekening met daarop een tegoed van € 45.000. Ondanks het testament vermoedt Bente dat ze toch recht heeft op een deel van de erfenis.

noot 1 De Waardering Onroerende Zaken (WOZ) bepaalt de hoogte van belastingen en gemeentelijke heffingen. De gemeente stelt de WOZ-waarde van uw huis vast aan de hand van een taxatie.

- 1p **24** Hoe heet het gedeelte van de erfenis waarop een kind dat in een testament is onderfd toch recht heeft?

Bente eist haar deel van de erfenis op en komt erachter dat ze de helft krijgt van het erfdeel waar ze recht op zou hebben gehad als er geen testament zou zijn opgemaakt.

- 1p **25** Bereken het deel van de erfenis in euro's voor belasting waar Bente recht op heeft.

In april 2020 ontvangt Bente dan toch een deel van de erfenis van Kees. Ze besluit dat te delen met haar stiefzusjes Kira en Elsa. Na betaling van de erfbelasting schenkt Bente aan ieder van haar twee zussen een derde van het resterende bedrag van de erfenis.

- 4p **26** Bereken het totaal aan belasting dat Bente en haar stiefzusjes moeten betalen als gevolg van haar erfenis en schenking. Gebruik hiervoor de tarieven uit informatiebron 6.

- 1p **27** Hoe kan in zijn algemeenheid, binnen de wettelijke regels, worden voorkomen dat er bij de schenkingen belasting moet worden betaald?

Ook Saar en Dawid zijn geschrokken van al die belastingen en nemen contact op met de notaris. Deze komt met een tip: voorkom erfbelasting door nu te schenken op papier (*zie informatiebron 7*).

Saar en Dawid hebben een vermogen van ruim € 600.000 opgebouwd en gaan jaarlijks op 1 september een schenking op papier doen, voor het eerst op 1 september 2020. Ze schenken jaarlijks per kind € 4.750 aan Bente, Kira en Elsa. Alle schenkingen worden vastgelegd door de notaris en elk jaar wordt er achteraf over het geschonken geld 6% enkelvoudige interest betaald door de schenkers aan de ontvanger.

Kira zet de op 1 september van elk jaar ontvangen interest van de papieren schenking op een voor dit doel geopende spaarrekening die 2% samengestelde interest per jaar vergoedt.

- 2p **28** Bereken het bedrag dat Kira op deze spaarrekening heeft staan op 2 september 2022.

Opgave 6

In deze opgave wordt de btw buiten beschouwing gelaten.

Bij Restaurant Chez Martine kan de gast in een gezellige omgeving dineren. Over het vierde kwartaal van 2019 zijn voor Restaurant Chez Martine de constante kosten gemiddeld € 35.000 per maand.

Een jaar later, in het vierde kwartaal van 2020, waren de restaurants grotendeels gesloten vanwege overheidsmaatregelen ter bestrijding van Covid-19. Er mochten alleen nog diners worden afgehaald en bezorgd. Het doel van de overheid tijdens de coronacrisis was om bedrijven overeind te houden door een subsidie te verstrekken.

- 1p **29** Leg uit waarom de overheid alleen een subsidie verstrekke voor compensatie van constante kosten en niet voor de variabele kosten.

De creatieve ondernemster Martine bedacht de shared-dining box voor twee gasten. Deze box bevatte twee maaltijden exclusief drank en werd aangeboden voor € 95. Met hulp van de overheid, die een subsidie in het vooruitzicht stelde voor gedeeltelijke compensatie van de constante kosten, hoopte Martine in ieder geval “break-even te spelen” in het vierde kwartaal van 2020.

Het bedrag aan subsidie dat de overheid verstrekke, was afhankelijk van de daling van de omzet in het vierde kwartaal 2020 vergeleken met de omzet in het vierde kwartaal van 2019, de zogenoemde normale omzet. Martine was benieuwd of ze met behulp van het te verwachten bedrag aan subsidie minimaal break-even zou kunnen spelen. In haar berekeningen voor het vierde kwartaal van 2020 ging ze verder uit van:

- De inkoopwaarde van de ingrediënten is 40% van de omzet.
- De overige variabele kosten zijn € 5,50 per shared-dining box.
- De constante kosten zijn gelijk aan die in het vierde kwartaal van 2019.
- Het subsidiebedrag per kwartaal is € 20.000.

- 3p **30** Bereken met behulp van de dekkingsbijdrage per shared-dining box hoeveel boxen er minimaal verkocht moeten zijn in het vierde kwartaal van 2020 om bij het verwachte subsidiebedrag break-even te spelen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift..

bedrijfseconomie vwo

Centraal examen vwo

Tijdvak 1

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen bedrijfseconomie vwo op woensdag 24 mei, aanvang 13.30 uur, moeten de kandidaten de volgende mededeling ontvangen. Deze mededeling moet bij het begin van de zitting worden voorgelezen en/of aan de kandidaten worden uitgereikt.

Op **pagina 5**, bij de **tekst boven vraag 11**, bij het **tweede opsommingsstreepje** moet

1 oktober 2023

vervangen worden door:

1 oktober 2022

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. J.H. van der Vegt,
voorzitter